

Not: İmar mevzuatı uyarınca tahsil olunan idari para cezalarının, aynı fiil nedeniyle Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edileceği Hk.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437-622.02-4396477

24/08/2022

Konu : (GÖRÜŞ) İdari Para Cezalarının İadesi Hk.

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) ..... Belediye Başkanlığının 18.07.2022 tarihli ve 10212 sayılı yazısı.

b) ..... Genel Müdürlüğünün 03.08.2022 tarihli ve 4184039 sayılı yazısı.

..... Genel Müdürlüğünün ilgi (b) yazısı ekinde alınan ..... Belediye Başkanlığının ilgi (a) yazısında özetle; Belediye Encümenlerince ilgi yazılarında isimleri zikredilen şahıslara, 3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesi uyarınca idari para cezası verildiği, ilgililerin ayrıca Asliye Ceza Mahkemelerince de mahkûmiyet cezası aldığı ve anılan Kanunun 42 nci maddesinin yedinci fıkrası uyarınca, uygulanan idari para cezalarının iadesini talep ettiği belirtilerek konu hakkında Bakanlığımız görüşü istenilmektedir.

Bilindiği üzere, 3194 sayılı İmar Kanununun;

Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak başlanan yapılar başlıklı 32 nci maddesinde; “Bu Kanun hükümlerine göre; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur.

...

Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir.

Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafi yapı sahibinden tahsil edilir. Yapı tatil tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde yapı sahibi tarafından yapının ruhsata uygun hale getirilmediğinin veya ruhsat alınmadığının ilgili idaresince tespit edilmesine rağmen iki ay içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen altı ay içinde ilgili idaresince yıkılmayan yapılar, yıkım maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir.

...” hükmü,

“İdari müeyyideler” başlıklı 42 nci maddesinde; “Bu maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır.

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapılan ya da 27 nci madde kapsamında ruhsat alınmadan yapılabilen yapılardan aynı maddede belirtilen koşullar sağlanmadan yapılanların sahibine, yapı müteahhidine ve

aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere, yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, bin Türk lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır:

...

Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.

...” hükmü,

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “İmar kirliliğine neden olma” başlıklı 184 üncü maddesinde “ (1) Yapı ruhsatı alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapan veya yaptıran kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

...

(4) Üçüncü fıkra hariç, bu madde hükümleri ancak belediye sınırları içinde veya özel imar rejimine tabi yerlerde uygulanır.

(5) Kişinin, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı olarak yaptığı veya yaptırdığı binayı imar planına ve ruhsatına uygun hale getirmesi halinde, bir ve ikinci fıkra hükümleri gereğince kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düşer, mahkum olunan ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.

...” hükmü,

5393 sayılı Belediye Kanununun “Encümenin görev ve yetkileri” başlıklı 34 üncü maddesinin (e) bendinde “Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.” hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, Danıştay Beşinci Dairesinin 13/11/1986 tarihli ve E: 1986/1428, K: 1217 sayılı kararında; “... İdare Hukuku ilkelerine göre idari işlemin tesisine yetkili kılınan idari makam aynı işlemin geri alınmasında da yetkilidir. ...” denilmekte,

Yine Danıştay Sekizinci Dairesinin 13/03/2013 tarihli ve E: 2010/3000, K: 2013/1929 sayılı kararında; “... Diğer taraftan; İdare Hukukunun temel prensiplerinden biri olan yetki ve usulde paralellik ilkesi uyarınca; yasada aksine bir düzenleme bulunmadıkça, bir işlemin tesisinde uygulanan yetki ve usul koşullarının aynı işlemin geri alınması ve kaldırılması işlemlerinde de aynen uygulanması zorunludur.

Bu hale göre, mevzuatında ruhsatları vermekle yetkili kılınan idarenin aynı şekilde bu ruhsatların iptali konusunda da tek yetkili olduğu tartışmasız olup, aksine bir düzenlemenin de bulunmadığı ...” denilmektedir.

Buna göre, idari bir tasarruf ancak bunu yapan organ tarafından ve tesisindeki usule uygun biçimde kaldırılır yahut değiştirilir. İdari işlemlerin geri alınmasının ancak tesis edilen makam tarafından alınacak bir karar ile mümkün olduğu idare hukukunun ilkelerindedir. İdare Hukuku ilkelerine göre idari işlemin tesisine yetkili kılınan idari makam aynı işlemin geri alınmasında da yetkilidir. Bunun istisnası ise yasada bir başka makamın yetkili kılınmış olması veya yargı kararının uygulanmasıdır.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri, Danıştay kararları ve açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde; imar mevzuatı uyarınca tahsil olunan idari para cezalarının, aynı fiil nedeniyle Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edileceği, söz konusu iade işleminin idari para cezasını vermeye yetkili olan belediye encümenin kararı üzerine yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür